

В. Й. Мельник

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Науковий керівник: канд. філол. наук, доцент Л. Г. Котнюк

Евалюативи як оцінний компонент лексичних значень слів англійської мови

Мова відображає світ з різних сторін. Передусім в мові представлена об'єктивна дійсність, наявні у світі предмети, властивості, дії, включаючи людину з її думками, почуттями, вчинками, і їх співвідношення. Таке мовне вираження можна розглядати як дескриптивне. У мові також знаходиться відображення взаємодія дійсності і людини в різних аспектах, одні з яких є оцінний [2: 5]. Семантичне поняття оцінки передає оцінний аспект значення мовних виразів, який можна інтерпретувати так: А (суб'єкт) вважає, що Б (об'єкт) добрий/поганий [2: 6].

На думку Н. Д. Арутюнової оцінний компонент лексичного значення слова або лексико-семантичного варіанта зазвичай сприймається як компонент, що виражає позитивну і негативну оцінку [1]. Засоби оцінки поділяються на лінгвістичні та екстралінгвістичні. Лінгвістичними засобами вираження оцінки є морфологічні, лексичні та граматичні. До екстралінгвістичних засобів відносяться жести, інтонація [4].

Аналізуючи лексичні одиниці, що передають оцінне значення, вчені виділяють: (1) імплікативи (нейтральні в

оцінному відношенні мовні одиниці, що набувають оцінного значення під впливом контекстуальних і прагматичних чинників); (2) евалюативи, оцінне значення яких є системно-мовним і зафіксованим у словниковій статті [3].

Предметом нашого дослідження є слова другої групи (евалюативи). Оцінне значення таких слів фіксується в словнику по-різному. Перш за все, оцінка може бути відображена в словнику за допомогою словникової позначки, яка міститься в дужках: **flexible** *adj. (approving)* able to change to suit new conditions or situations [5: 590]; **decadence** *noun (disapproving)* behavior, attitudes, etc. which show a fall in standards, especially moral ones, and an interest in pleasure and enjoyment rather than more serious things [5: 394]. "Approving" вказує на позитивну оцінку першого значення прикметника "flexible", а "disapproving" підкреслює негативну оцінку значення іменника "decadence". Оцінне слово може сполучатися зі словами, що вказують на частотність його вживання (*usually, sometimes, often*), або словами, що фіксують сферу вживання цієї лексичної одиниці (*BrE, NAmE, US, formal, informal, literary*): **skinny** *adj., noun (informal, usually disapproving)* very thin, especially in a way that you find unpleasant or ugly [5: 1431]; **man** *noun* husband/boyfriend 11 (*sometimes disapproving*) a husband or sexual partner [5: 932].

Слова, які супроводжуються такими оціночними позначками, належать до різних частин мови: **trash** *noun (BrE, informal, disapproving)* objects, writing, ideas, etc. That you think are of poor quality [5: 1634]; **perceptive** *NAmE adj. (approving)* having or showing the ability to see or understanding things quickly, especially things that are not obvious [5: 1122].

Оцінні вказівки можуть відноситися як до всіх лексико-семантичних варіантів слова так і до деяких з них: **shapeless** *adj. (often disapproving)* 1. not having any definite shape 2. lacking clear organizations [5: 1396]; **girlie** *NAmE adj., noun (informal)* adj. 1 containing photographs of naked or nearly naked woman, ... 2 (*disapproving*) suitable for or like girls, not boys [5: 654].

Крім словникових оцінних позначок, оцінка може бути представлена у словникових статтях через оцінні компоненти семантичної структури англійських слів. Оцінними визначниками загального характеру є слова хороший/поганий. Ці семи входять до складу семантичної структури слова: **beautiful** *adj. 2 very good*

or skillful [5: 121]; **grumble** *verb* (*rather informal, disapproval*) to complain about sb/sth in a bad-tempered way [5: 668].

Оцінні слова часто поєднуються з інтенсифікаторами в семантичній структурі слів (наприклад: *very, rather, enough, extremely*): **delicious** *adj.* I having a very pleasant taste or smell [5: 404]; **disgusting** *adj.* extremely unpleasant [5: 437].

Серед слів оцінної семантики виділяється група слів з суб'єктивно-оцінювальними суфіксами. Так, наприклад, суфікси *-ard, -ling, -eer, -ster* мають негативну конотацію (*rhymester, hireling*); суфікси *-ie, -y, -let, -ette* передають значення зменшувальності, або лагідності (*starlet, oldie*). Значення якісної характеристики може з'являтися у іменників, сформованих способом словододавання (*never-do-good*), або конверсії (*she was all curiosity and expectation*) [4: 129]. Оцінка тісно пов'язана з емоціями, так як оцінка входить до складу емоцій. Емоції – це почуття ... а оцінка – це здатність людини мати відчуття і на їх основі робити висновки [2].

Отже, оцінні відношення широко відображені у мові в семантичній структурі слів, які фіксуються в словниках за допомогою системи словникових позначок, а також оцінними компонентами в семантичній структурі значної кількості лексичних одиниць англійської мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Арутюнова Н. Д. Типы языковых значений. Оценка. Событие. Факт. М.: Наука, 1988. – 339 с.
2. Вольф Е. М. Функциональна семантика оцінки / Е. М. Вольф. – М.: Наука, 1985. – 226 с.
3. Крамаренко М. Л. Аксіологічна прагмасемантика англійського рекламного тексту: Автореф. дис. канд. філол. наук : спец. 10.02.04 "Германські мови" / Донец. нац. ун-т. – Донецьк, 2005. – 21 с. – Режим доступу: <http://www.lib.ua-ru.net/inode/3041.html>
4. Ткачук В. М. Категорія суб'єктивної модальності. Монографія. – Т.: Підручники і посібники, 2003. – 240 с.